piiskoppidele kätte andis. Need osutusid nüüd täitsa võimetuiks. Kord näis B.-i võim veel tõusmas olevat, kuna ta paavsti kinnitusel juunis 1524 Riia ppiiskopiks sai, ühtlasi küll Tallinnast pidi loobuma, kuid palju tähtsama Tartu piiskopkonna edasi võis enda käes pidada. Kuid sisemaal ei leidnud B. isiklikult truu katoliiklase-ordumeistri poolt soovitud toetust, kuna meister lepitavat politikat ajas ja kõigist vägivaldseist abinõudest reformatsiooni levimise vastu loobus: need oleksid ainult sisesõja sütitanud. Suurimaks hädaohuks B.-ile jäi seisuste politiline ja usuline opositsioon, eriti kui kõik rüütelkonnad ja 3 suurt linna Tallinnas peetud koosolekul juulis 1524 liidu moodustasid enda õiguste ja evangeelse õpetuse kaitseks. Võitluses reformatsiooni vastu muutus nüüd B.-i seisukoht kõikuvaks. Ta oli küll Tartust jutlustaja Hermann Marsow'i (vt.) ja vähemaist ppiiskopkonna linnadest sealsed jutlustajad välja saatnud: kuid Riia, kus alates a. 1452 ppiiskopp ja ordumeister mõlemad linna isandad olid, keeldus B.-i tema reformatsioonivaenulisuse pärast tunnustamast, ning jaanuaris 1525 langes ka Tartu temast ära, kui tema foogt rahvajutlustajat Melch. Hofmanni (vt.) tahtis vangistada. Sept. 1525 tunnustas Riia reformatsioonivabaduse ja kaitse lubaduse eest B.-i vastu ordumeister Plettenbergi ainukeseks linnaisandaks. B. oli pinna jalge alt täitsa kaotanud. Ta püüdis nüüd naaberriikide interventsiooni saavutada. See asjaolu tegi ta vaenlaseks ordu, kes põhimõtteliselt mingit välismaa segamist Liivimaa asjadesse ei lubanud. Kui B., peale Preisist, Leedust ja Poolast abi nõutamist, ka veel üle Pihkva ja Novgorodi salajasi läbirääkimisi pidas Moskva suurvürstiga, tuli katastroof: ordu kasutas B.-i ühendusi venelasiga tema langetamiseks ning asetas ta, teda maaäraandmises süüdistades, dets. 1525 ppiiskopkonna rüütelkonna abil Ronneburgi lossis vürstlikku vangipõlve. Selle järel tühistas ka Tartu rüütelkond oma B.-ile antud läänivande. — B.-i läbirääkimiste tõepärane sisu pole täitsa selge. Ettekäändena kasutas ta ammu surnud paavsti Leo X ülesannet — teha eeltöid rooma- ja kreeka-katoliku kiriku uniooniks. B.-i enda seletuse järgi olevat suurvürst temale sõjalist abi pakkunud tema äralangenud Tartu ja Riia vasallide vastu, ta olevat aga selle ettepaneku tagasi lükanud. Kuid Pihkva kroonika ja ordu kaebuse järgi olevat B. ise suurvürstilt Plettenbergi vastu (kes temalt ta residentsi Riia võtnud) abi palunud. Igal juhul oli nüüd, peale B.-i langust, ordu seisukorra peremees. Kuid siiski mitte täitsa: küll soovisid Riia ja Tallinna (Tartu ainult kõheldes) Harju ja Viru rüütelkonnaga ühel nõul, et Plettenberg hakkaks ainuvalitsejaks tervel Liivimaal, kuid selleks oleks Plettenberg pidanud kõik piiskopkonnad kaotama, ja seda ei tahtnud teised rüütelkonnad lubada, kuna neile linnade ettepanek näis liiga revolutsiooniline ja nad ordu valju ning seisustevaenulist võimu kartsid. Tänu niisuguseile olukorrile vabanes B., kellega ta vasallid varssi jällegi kokku leppisid, vangist kompromissi abil ordumeistriga ja sai oma ametid tagasi. Volmari maapäeval a. 1526 alistus ta enda ja ka teiste piiskoppide nimel truualamlus-vandega Plettenbergi kaitsele ja võimule, tunnustas ordu ülemvõimu Liivimaa vaimulikkude vürstide üle ja tõotas seda riiklikku korraldust paavstil ja keisril kinnitada lasta. Selle eest tagas Plettenberg piiskoppidele kõik nende senised õigused ja ametid. Peale selle lubas B. nõutada ordumeistrile Saksa ordu kõrgmeistri nime ja ameti, mis Preisi sekulariseerimise tõttu oli vakantne. Plettenberg usaldas B.-i ja võimaldas talle Rooma-teekonda ette võtta. Kuid B. ei hoolinud enam Volmari lepingust. Ta saavutas vaid paavsti lubaduse Plettenbergi kõrgmeistriks kinnitamiseks juhtumusel, kui ka keiser sellega nõus oleks, kes muide sel ajal paavstiga vaenus oli. Kuid B. pidi veel Lõuna-Saksamaal resideeriva saksameistrigi (Deutschmeister) nõusoleku hankima, viimane tahtis aga ise kõrgmeistriks saada. Vastutasuks nõudis paavst B.-ilt, et ta lähenevaid keisri vägesid pealetungist Florenzile tagasi hoiaks. B. usaldas selle ülesande täitmise ühe oma agendi hooleks, kes aga B.-i plaanid saksameistrile avaldas. Tänu sellele hoiatusele puikles viimane siis B.-i ettepanekuist osavalt kõrvale. Nüüd ruttas B. Hispaaniasse keisri juurde, et seal läbi viia Plettenbergi kõrgmeistriks määramise, kuid ka valjud abinõud reformatsiooni vastu Liivimaal. Ent Torquemada's, 20 km kaugusel Karl V selleaegsest residentsist Palencia'st, suri ta 9. IX 1527 kõhutõppe. Kuuldus kõneles mürgitusest tema vastaste poolt, keda, kui see tõele peaks vastama, oleks tulnud otsida umbuskliku saksameistri ringkonnist.

Oma edu eest võlgnes B. tänu oma võimistele; neist aga ei jätkunud juba kaotatud positsiooni kaitsmiseks, millele saatus ta oli asetanud. Ta oli energiline ja kaval, kuid mitte tark; piiskopina, juristina ja kirikuvürstina, nagu suurem osa ta tolleaegseist kaaslasist-aukandjaist, polnud B. ei teoloog ega hingekarjane; ka polnud ta, ehk küll Roomas eneses politikas ja politilistes intriigides koolitatud diplomaat, siiski mitte riigimees. Liivimaa ajaloos oli ta paavstkonna universaalsete võimupretensioonide viimne kohkumata kaitsja, reformatsiooni vihaseim vastane, ab-